

TAUSTAA

Pälkäneen kunnanhallitus päätti 7.10.2024 § 147 talouden tasapainotusohjelman valmistelun aloittamisesta ja ohjausryhmän perustamisesta valmistelun tueksi. Valtuusto käsitteli tätä ennen kunnan muuttuvaa taloustilannetta talousseminaarissa 13.9.2024, jolloin linjattiin, että talouden tasapainotusta lähdetään valmistelevaan vuosille 2025 – 2028. Kunnanhallitus päätti myös 18.11.2024 § 179 yhteistoimintamenettelyn aloittamisesta osana talouden tasapainotusohjelman valmistelua.

Pälkäneen kunnan talous on ollut kohtuullisen vakaa viime vuosina ja kunta on tehnyt ylijäämäisen tilinpäätöksen vuosina 2020 – 2023. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä ylijäämää kirjattiin 1,76 miljoonaa euroa. Kunnan taseen mukainen ylijäämä oli 31.12.2023 tilanteen mukaan 16,6 miljoonaa euroa. Talouden suunta on kuitenkin selvästi kääntynyt ja vuodelle 2024 valtuusto päätti talousarviosta, jossa tilikauden tulos on 380 000 euroa alijäämäinen ja poistoeron vähennyksen jälkeen alijäämäksi jäisi 70 000 euroa. Vuoden 2025 talousarvion raami on jopa 1,4 miljoonaa euroa alijäämäinen ja poistoeron vähennyksen jälkeen vuoden tulokseksi jäisi 1,1 miljoonan euron alijäämä. Vuosikate on heikentynyt merkittävästi ja suuntaus jatkuu samanlaisena tuleville vuosille.

Kunnanhallitus linjasi 7.10. päätöksessään talouden tasapainotuksen tavoitteeksi vähintään kahden miljoonan euron vähennykset tai tulojen lisäykset käyttötaloudessa vuoden 2028 loppuun mennessä. Lisäksi tulevaisuudessa talousarviopäätöksissä tulee varmistaa, että investointitaso pysyy alle 2 miljoonassa eurossa yhtenäiskouluhankkeen valmistumisen jälkeen, tämän hetken arviolla vuodesta 2028 alkaen.

Kunnan johtoryhmä on valmistellut talouden tasapainotusohjelmaa yhdessä toimialojen henkilöstön kanssa. Tasapainotustyötä on ohjannut hallituksen asettama tasapainotustyön ohjausryhmä, joka on kokoontunut 12.11. ja 9.12.2024 sekä 13.1.2025. Yhteistoimintamenettely käynnistettiin ensimmäisellä neuvottelulla 2.12.2024. Lisäksi työnantajan ja pääsopijajärjestöjen edustajat kävivät keskustelemaa neuvottelua toimenpiteisiin liittyvistä tarkentavista kysymyksistä 20.12.2024. Yhteistoimintaneuvottelut saatettiin päätökseen 13.1.2025.

TALOUDEN TASAPAINOTUSOHJELMA VUOSILLE 2025 – 2028

Tasapainotustyön ohjausryhmä esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi liitteenä olevaa talouden tasapainotusohjelmaa vuosille 2025 – 2028. Tasapainotusohjelman menoja vähentävät ja tuloja lisäävät toimenpiteet ovat yhteenä 2,29 miljoonaa euroa, josta 150 000 euroa on jo huomioitu kuluvan vuoden talousarviossa. Keskeisistä tasapainotustoimenpiteistä on tehty vaikutusten ennakkoarvioinnit, jotka on toimitettu luottamushenkilöille oheismateriaaliksi. Alla on tiivistettynä tasapainotusohjelman toimenpiteet ja kustannusvaikutukset toimialoittain.

Sivistyspalvelut

- Aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen korotus → 10 000 €
- Yhden esiopetusryhmän toiminnan lakkaaminen syksyllä 2025 → 100 000 €
- Kahden luokanopettajan vähentäminen syksyllä 2025 → 140 000 €
- Aitoon esioppilaiden siirtyminen Kostian koululle syksyllä 2025 → 100 000 €
- Erityisluokanopettajan tehtävän poistuminen (kuntouttava luokka) → 30 000 €
- Harjun päiväkodin sulkeminen vuonna 2027 → 100 000 €
- Anna Tapion sopimuksen irtisanominen lukuvuoden 2027 – 2028 alusta alkaen, säästöt kotikuntakorvauksissa vuosina 2027 - 2028 → 400 000 €
- Yhden luokanopettajan vähennys syksyllä 2027 → 70 000 €
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen erityisopetuksen uudelleen järjestelyt (eläköityminen) → 60 000 €
- Kolmen koulunkäynnin ohjaajan vähentäminen syksyllä 2027 → 100 000 €
- Liikuntapaikkojen hoidon uudelleenjärjestelyt vuonna 2028 → 30 000 €
- Yhden henkilön vähennys varhaiskasvatuksen hallinnosta vuonna 2028 → 70 000 €
- Palveluiden ostojen vähentäminen vuonna 2026 → 50 000 €
- Liikuntapaikkojen käyttömaksujen korotukset 10 % vuonna 2026 → 4 000 €

Sivistyspalveluiden tasapainotusohjelma yhteensä 1 264 000 euroa.

Tekniset palvelut, maankäyttö ja kiinteistöt

- Harhalan koulun myynti vuonna 2025, kiinteistön ylläpitokulut → 20 000 €
- Rautajärven koulun ja rivitalon myynti vuonna 2025, ylläpitokulut, joista on vähennetty vuokratuotot → 6 000 €
- Regohallin myynti vuonna 2025, ylläpito kulujen ja vuokrien jälkeen menetystä tuotoissa 28 000 €. Huomoitava kuitenkin kiinteistöön lähivuosina kohdistuvat merkittävät investointitarpeet.
- Salmentaan liikuntahallin/ HYP-areenan myynti vuonna 2027, ylläpitokulut → 9 500 €
- Seuratalon myynti vuonna 2026, ylläpitokulut, joista on vähennetty vuokratuotto → 12 500 €
- Haanloukkaan rakennuksen myynti vuonna 2028, ylläpitokulut → 8 000 €
- Koulumäen rakennuksen myynti vuonna 2028, ylläpitokulut, joista on vähennetty vuokratuotot → 7 500 €
- Harjun päiväkodin myynti vuonna 2027, ylläpitokulut → 54 000 €
- Kunnan toimintojen siirto pois Harjutuulesta omiin tiloihin vuonna 2026 → 59 000 €
- Vohlisaaren saunan myynti vuonna 2026, ylläpitokulut → 8 500 €
- Ympäristövalvonnan taksojen korotukset vuosina 2025 – 2028 → 4 000 €
- Rakennusvalvonnan taksojen korotukset vuosina 2026 – 2028 → 9 000 €
- Kiinteistövero- ja kiinteistöjen lisäyksen kiinteistöjen kartoituksen myötä vuosina 2025 – 2028 → 20 000 €
- Vesilaitoksen taksojen korottaminen vuonna 2026 → 50 000 €
- Yksityistieavustusten supistaminen vuonna 2026 → 20 000 €
- Katujen talvihoidon luokitukset vuonna 2026 → 10 000 €

- Lopun katuvalaistuksen vaihto led-valoihin vuonna 2025 → 5 000 €
- Käyttötalouden tarvikehankinnat vuonna 2025 → 10 000 €
- Ilmanpuhdistimien tarvetarkastelu vuonna 2025 → 30 000 €
- Ohjelmistopalveluiden tarkistaminen, ylimääräiset pois vuonna 2025 → 10 000 €
- Hankintojen kilpailutuksen tehostaminen vuonna 2025 → 10 000 €
- Ei lakisääteisten palvelutehtävien veloittaminen (rakennusvalvonta ja vesihuoltolaitos) vuonna 2025 → 5 000 €
- Etelä-Pälkäneen vesiosuuskunnan taksan tarkistus vuonna 2025 → 15 000 €
- Maankäytön ja kaavoituksen ostopalveluiden vähentäminen vuosina 2026 – 2027 → 28 000 €

Teknisten palveluiden tasapainotusohjelma on yhteensä 489 000 euroa. Lisäksi tulee kertaluonteiset myyntivoitot kiinteistöistä sekä säästöt investoinneista. Myyntivoittoa ei ole kuitenkaan ohjelmaan arvioitu, koska ne määräytyvät markkinoiden mukaan. Toisaalta osassa myytävistä kiinteistöistä on vielä poistettavaa taseessa, mikä vaikuttaa kokonaistulokseen.

Tasapainotustyön ohjausryhmä esittää lisäksi, että kevään 2025 aikana tarkastellaan teknisten palveluiden henkilöstöresurssien käyttö ja tehostamismahdollisuudet sekä oman toiminnan ja ostopalveluiden suhde toisiinsa siitä näkökulmasta, paljonko ostetaan asiantuntijapalveluita tehtäviin, jotka olisi mahdollista myös itse tuottaa.

Elinvoimapalvelut

- Kolmen kunnan yhteinen matkailuprojekti päättyy vuoden 2025 loppuun → 20 000 €
- Työllistymistä edistävän Oiva Pälkäne-hankkeen kuntaraha päättyy vuonna 2028 → 24 000 €
- Säästö kunta-/tonttimarkkinoinnissa, esim. ei osallistuta ASTA-messuille vuonna 2026 → 4 000 €
- palkkatukityöllistämisen vähentäminen vuonna 2026 → 20 000 €
- Ilmastoverkostohanke päättyy vuoden 2026 – 2027 → 1 600 €
- OTA Osaava työnantajuushankkeen kuntaraha päättyy vuonna 2027 → 9 600 €
- Vähennetään kesäsomettajien työpanos vuonna 2026 → 4 800 €

Elinvoimapalveluiden tasapainotusohjelma on yhteensä 84 000 euroa.

Talous- ja tukipalvelut

- Säästö siivous- ja ruokahuoltokuluissa Harjun päiväkodin sulkemisen johdosta vuosina 2027 – 2028 → 37 000 €
- Vohlisaaren saunan siivouskulut vuodesta 2026 alkaen → 4 400 €
- Haanloukkaan rakennuksen siivouskulut vuodesta 2028 alkaen → 6 500 €
- Luopioisten seuratalon siivouskulut vuodesta 2026 alkaen → 3 900 €
- Palvelutason/ mitoituksen sopeuttaminen kunnan siivouskohteissa vuonna 2025 → 30 000 €
- Monipalvelutyön mitoituksen muutos ruokahuollon kohteissa vuonna 2025 → 7 000 €
- Aitoon koulun siivouksen mitoituksen harmonisointi uuden yhtenäiskoulun kanssa vuonna 2027 → 1 700 €

- Hallinnon ja talouspalveluiden työnkuvien tarkastelu, yhden tehtävän vähentäminen vuonna 2026 (eläköityminen) → 35 000 €
- Uuden keskuskeittiön vaikutus ruokapalveluiden henkilöstöön vuosina 2027 – 2028 → 40 000 €

Talous- ja tukipalveluiden tasapainotusohjelma on yhteensä 165 500 euroa.

Hallintopalvelut ja toimialojen yhteiset toimenpiteet

- Asianhallinnan tehtävien uudelleen järjestelyt, yhden tehtävän vähennys 2028 alkaen (eläköityminen) → 40 000 €
- IDR-laiterekisteripalvelusta luopuminen vuodesta 2026 alkaen → 6 000 €
- Eduhouse-verkkokoulutuspalvelusta luopuminen vuodesta 2026 alkaen → 8 000 €
- Osallistavasta budjetoinnista luopuminen vuonna 2026 → 10 000 €
- Lomapalkkavelan vähentäminen vuosina 2026 – 2027 → 40 000 €
- Työntekijöiden vapaaehtoiset palkattomat vapaat vuodesta 2026 alkaen → 31 000 €
- Henkilöstön kahviedusta luopuminen vuodesta 2026 alkaen → 12 000 €

Hallintopalveluiden ja toimialojen yhteinen tasapainotus yhteensä 147 000 euroa.

Verorahoitus ja demokratia

- Kiinteistöverojen korotus, vakituiset asuinrakennukset vuodesta 2026 alkaen → 100 000 €
- Kiinteistöverojen korotus, muut asuinrakennukset vuodesta 2026 alkaen → 31 000 €
- Elinvoimalautakunnan toiminnan lakkaaminen uuden valtuustokauden alusta, vuosisäästö → 6 000 €
- Teknisen lautakunnan ja sivistyslautakunnan jäsenmäärän pienentäminen uuden valtuustokauden alusta 9:stä henkilöstä 7:ään henkilöön → 3 000 €

Verorahoitus ja demokratia yhteensä 140 000 euroa.

TALOUDEN TASAPAINOTUSOHJELMAN HENKILÖSTÖVAIKUTUKSET

Talouden tasapainotusohjelman henkilöstövähennykset ovat vuosien 2025 – 2028 aikana yhteensä 12,86 henkilötyövuotta. Näistä vähennyksistä suurin osa on mahdollista toteuttaa määräaikaisten työ-/virkasuhteiden päättymisen sekä eläköitymisten kautta. Yhteistoimintamenettelyssä on kuitenkin käyty läpi, että toimenpiteet voivat johtaa 2,7 henkilötyövuoden eli yhteensä kolmen (3) henkilön irtisanomiseen. Irtisanomiset kohdistuvat ruokahuolto- ja siivouspalveluihin.

Sivistyspalveluiden henkilöstövähennykset ovat ennen kaikkea seurausta oppilas- ja asiakasmäärän vähentymisestä johtuvista palvelurakenteen muutoksista. Talous- ja tukipalveluissa vähennykset johtuvat niin ikään sivistyspalveluissa toteutettavista muutoksista sekä kiinteistöjen myynnistä ja sitä myöten vähenevästä siivoustarpeesta. Hallinto- ja talouspalveluihin

kohdistettava kahden (2) henkilötyövuoden vähennys toteutetaan tehtävien ja resurssien uudelleen järjestelyjen kautta eläköitymisten myötä.

Talouden tasapainotusohjelma ei sisällä koko henkilöstöön kohdistuvia lomautuksia eikä laajamittaisempia irtisanomisia. Kaikki tehtävien päättymiset perustuvat joko palvelutoiminnan supistamiseen asiakasmäärän vähenemisen myötä, toimintojen ja prosessien tehostamiseen tai palveluverkon tiivistämiseen mm. uuden yhtenäiskoulun valmistumisen myötä.

TALOUDEN TASAPAINOTUSOHJELMAN TOIMEENPANO

Talouden tasapainotusohjelman toimenpiteet kohdistuvat neljän (4) kalenterivuoden ajalle. Päätös tasapainotusohjelmasta sitoo viranhaltijoita ja toimielimiä huomioimaan tasapainotustoimenpiteet tulevien talousarvioiden ja -suunnitelmien valmistelussa. Tasapainotusohjelman toimenpiteiden toteutumista tarkastellaan säännöllisesti ja ohjelmaa päivitetään tarvittaessa mahdollisten olosuhteiden muutosten myötä.

Nyt päätettävällä tasapainotusohjelmalla kunnan talous saadaan ennusteen mukaan lähelle tasapainoa ja taseen ylijäämätilanne pysyy hyvänä. 2030-luvulle tultaessa voi olla vielä edessä 0,5 – 1 miljoonan euron lisätasapainotus riippuen toimintakulujen ja -tuottojen kehityksestä lähivuosina. Kunnan talouden kokonaisuuteen vaikuttaa myös kunnan tytäryhtiöt. Mikäli tytäryhtiöt eivät tule tarvitsemaan emokunnan pääomittamista tulevina vuosina, ei niillä ole merkittävää vaikutusta emokunnan talouden tasapainoon.

Toimivallan peruste

Kuntalaki (410/2015) § 14

Valmistelija

Pauliina Pikka, kunnanjohtaja
p. 040 573 6390, pauliina.pikka@palkane.fi

Esitys

Kunnanjohtaja Pauliina Pikka

Kunnanhallitus päättää

1. esittää valtuustolle hyväksyttäväksi liitteenä olevaa ja yllä kuvattua talouden tasapainotusohjelmaa vuosille 2025 - 2028. Vuoden 2025 osalta toimenpiteiden toimeenpano aloitetaan välittömästi. Muiden tasapainotusohjelman vuosien osalta toimenpiteet huomioidaan velvoittavasti tulevassa talousarvio- ja taloussuunnitelmavalmistelussa.

2. että talouden tasapainotusohjelman toteutumista seurataan säännöllisesti osavuosikatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä.

3. esittää valtuustolle talouden tasapainotusohjelman mukaisia muutoksia teknisten palveluiden vuoden 2025 talousarvioon seuraavasti: toimintatuottojen lisäys 6 000 euroa, vuokratuottojen vähennys 14 000 euroa sekä toimintakulujen vähennys 105 000 euroa. Teknisen lautakunnan sekä rakennus- ja ympäristöjaoston tulee kohdentaa muutokset käyttötaloussuunnitelmissa.

4. esittää valtuustolle talouden tasapainotusohjelman mukaisia muutoksia talous- ja tukipalveluiden vuoden 2025 talousarvioon seuraavasti: henkilöstökulujen vähennys siivouspalveluissa 30 000 euroa ja henkilöstökulujen vähennys ruokahuoltopalveluissa 7 000 euroa.

5. että teknisten palveluiden henkilöstöresurssien käyttö ja tehostamismahdollisuudet sekä oman toiminnan ja ostopalveluiden suhde toisiinsa tulee tarkastella ja tuoda tarvittavilta osin päätöksentekoon 31.5.2025 mennessä.

Käsittely kokouksessa Mirva Elfving (teams) liittyi kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 18:09.

Kalle Vaismaa poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 18:10.

Keskustelun kuluessa esittelijä teki seuraavan muutosesityksen päätöskohtaan 1:

Kunnanhallitus esittää valtuustolle hyväksyttäväksi liitteenä olevaa ja yllä kuvattua talouden tasapainottamisohjelmaa vuosille 2025-2028 sillä muutoksella, että Seuratalon myynnistä pois ottamisen johdosta vähennetään tasapainotusohjelmasta 13 000 euroa toimintakulujen säästöä.

Päätös Hyväksyttiin esittelijän muutetun päätösehdotuksen mukaisesti.